

Inserati se sprejemajo in voljâ
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljal
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem trgu
hiš. št. 284.

Izhaja po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Evropska diplomacija in upor na Turškem.

Iz Carigrada je nesel telegraf po svetu novico, da so Avstrija, Ruska in Pruska skupno po svojih poslancih podale Turčiji zahtevanje, naj začasno ustavi boj ter pozve od upornikov, česa žele ali zahtevajo. Francoska in Angleška ste sklenili skupno govoriti s Turčijo zaradi tega. Po predlogu teh vlad naj bi se k upornikom podali posebni turški pooblaščenca, ki bi se z njimi pogajali. Telegram pa tej novici brž pristavlja, da Turčije ni volja vstreči zahtevam prvih treh vojnih moči in da je temu kriva Angleška, tedaj tudi Francoska.

Turčija se tedaj noče spustiti v nikakoršno pogajanje, noče sporazumljenja z uporniki, marveč hoče jih le potlačiti s silo orožja v še hujši stan, v še hujšo osodo, nego jim je bila zdaj. „Pes“ naj ostane „pes“ — to je turško geslo, s „pesom“ se pravoverni turek ne more pogajati, ne more mu pripoznati iste svobode in človeške veljave, katero hoče sam imeti. „Pes“ naj leži vedno pod mizo, trpi in čuti trdo peto „gospoda turka“ na svojem tilniku ter naj hvali njegovo milost, če mu vrže sem ter tje kako oglodano kost ali kos smrdljivega mesa, kterega sam več ne mara, „gospod“ turčin naj pa sedi pri polni mizi, za katero naj mu „pes“ skrbi, in kedar je sit, naj se vleže in leži ali pa se raduje v svojem haremu, dokler nima vnovič veselja vsesti se za polno mizo. Tako je turško življenje in tako naj bo, tako mora biti; „pes“, kateri se predrzne rečati ali celo popasti „gospoda“, če ga njegova peta preveč tišči, naj pogine, milosti zá-nj ni, še manj pa se spodobi turški časti spuščati se s „pesom“ v kak dogovor. Kratko: Turek

naj bo gospod, kristijan pa „pes“ — v tem so izražene turške misli o upornikih, zato se noče Turek spustiti v nikakoršno pogodovanje.

Ali tudi ustajnikom ne bo vseč posredovanje evropskih vojnih moči, dokler jim bodo kazale edino le sultana in njegovo vlado, češ: to so vaši gospodje, s temi se pogodite. Večstoletne skušnje učé namreč te reveže, koliko je Turku zaupati. „Punica fides nulla fides“ je veljalo pri Rimljanih, pri ubogih turških Slovanih velja „Turek figa-mož.“ Dobro so prepričani, da bi Turek z njimi vsakako pogodbo le sklenil s trdnim namenom prelomiti jo brž ko ne bo nikogar zraven, t. j. ko se evropske vojne moči na drugo stran obrnejo, dobro vedo, da bi Turek z desnico prisegal, z levico pa v žepu „figo“ kazal, misleč si: le čakaj, pes, kedar bova sama, -bo druga pela. In pela bi, pela bi huje ko kdaj; dozdej jim je bilo gorjé, a potem bilo bi jim tisučerno gorje. O tem je vsak ustajnik prepričan kakor o svoji smrti, ravno zato je njegov vojni klic: „Osvobojen ali pa mrtev!“ Med svobodo ali pa smrtjo ni za te reveže ničesar, če se sami ne osvobode, gorje jim!

Zato jih pa tudi konec note evropskih vojnih moči: „da nimajo, ako se s Turkom ne spusté v pogodovanje, od njih pričakovati nobene pomoči“ — ne more posebno ostrašiti. Kake pomoči bi se li imeli nadjati od vlad, ki vedno druga drugi na prste gledajo in o kterih jim je znano, da za Turka gotovo manj ne marajo ko za-nje? od vlad, ki so še vedno teh misel, da ima Turčija kolikor toliko pravice do jugoslovanskih dežel in narodov, ki bi tedaj težko kdaj privolile, da bi se te dežele popolnoma odtrgale od Turčije, narod se popolnoma oprostil turških verig?

Toraj je to „žuganje“ moralo pri ustaj-

nikih narediti ravno nasproten vtisek. „Da bi se evropske vlade — tako si gotovo mislijo — le prav nič ne vtikale med Turke in nas, mi jih bomo že sami vgnali.“ In zakaj bi jih ne vgnali? Saj so jim po vsem kos. Ako se upró vse dežele — kar se bo gotovo tudi zgodilo, — imajo Turki sebi nasproti čez pol milijona vojakov in kakih! Ne nezavednih, komandiranih figur, kakor jih stavi strah pred óstro kaznijo v boj, ampak vsakega navdaja ista navdušenost, ista goreča želja po osvobodenju, isto hrepenenje po maščevanju zaradi toliko v nebo vpijočih krivic, zaradi nečloveškega zatiranja, ki jih je zadevalo več stoletij. Takih vojakov veljá vsak za dva, za tri ali še za več, toraj bi bila zmage nada gotova, če prav bi Turki mogli v boj poslati še enkrat večé število, ko je število upornikov. Pa tu še tega ni, marveč nasprotno je. Turki morejo v boj postaviti k večemu 60.000 mož, med temi bi bila morda tretjina nezanesljivih; azijskih in afrikanjskih vojakov v Evropi ne morejo rabiti, če bi jih tudi zamogli še o pravem času sem spraviti, kar pa ni skoro mogoče, vsaj tako lahko ne.

Koliko pa premorejo uporniki vojakov — ne računši prostovoljcev, ki deró od vseh krajev na bojišče?

Srbska, ki je že sklicala prvi in drugi red (okoli 80.000 mož), premore blizu 160.000 mož, Črnagora čez 25.000, v sili celo do 40.000, Grška nad 120.000, Rumunija čez 130.000; pri vsem tem niso računjeni uporniki v Bosniji, Albaniji, Ercegovini, Bulgariji in Tesaliji, pa tudi ne prostovoljci iz drugih dežel, kterih število smemo ceniti gotovo tako visoko kakor vse turške vojne.

Česa se imajo tedaj uporniki bati, ako vstane ves po turški peti tlačeni slovanski jug,

Zajetje mej Čerkesi.

(Po rusk. minist. čas. notr. zadev popisal Leop. Gorénjec.)

Oktober meseca smo se vračali z boja s Čerkesi za reko Kubanom. Kavkaška priroda se je zdélo, da žaluje, kakor kaka krasotica, ko vidi in čuti, da se jej bliža životna jesen. Prostopadno smo stopali in zdaj pa zdaj ozrli se nazaj v Čerkese, ki so z daleč spremljali nas. Radi in neradi smo zapuščali Kavkaz, — zapuščali njegove divje, zanimljive prizore. Ruska je bila pred nami. Približam se poročniku B...nu; kazal se je pokojnega, trudnost pa, in trpka misel, kakor vselej, mučila je tudi ta pot njegov obraz: revež je bil v Čerkeskem zajetji. Zdej stoprv je bilo prilično, da mi razodene svoje dogodke. A nij rad vdal se. Opomnim mu, da bi vendar zopet užival sočasnost, pa oponese mi:

„Meni sočasje ne ponuja nikakoršne radosti; meni je vse malovažno; jaz ne poznam

nikakove zdanjosti, zato ne, ker ničesar ne zahtevam; ali bi mogel kaj zahtevati, ali smém kaj želeti od Previdnosti, ktera je uže dva pota otela mi življenje? Ljud čakam pa, da mi dáde le dreveno rakvo, a lesen križ na grob.“

„Da, rés sem bil v zajetji; ali zdaj ko imam telo ozdravljeno, pa trpi moj duh. Bridko mi je zamakniti se v tiste čase, ali vendar upokojim vašo zvédavost. Ne daleč od reke Tereka smo bili na deročej, a ozkej reci postavili trdnjavo, v trdnjavi pak je bila posadka; jaz sem v skrbi imel sto rednih Kozakov, čilih, smelih jezdecev, gorjancem enakih v boji. Njim na čelu nijsem poznal nikakoršne bojazni in smijal sem se vsakej nevarnosti. Tá-le konj me je nosil nad sovražnika in redko kedaj so pete odnesli mojih Kozakov ostremu kopju. Poznali so me v gorah, kder so tačas slavili Hamurzina. Jati krvavih razbojnikov na čelu je Hamurzin divjal po gorah in često pribesil k Tereku. Divja srčnost ga je nadarjala s plenom in živila njegovo smelost. Velike je

bil — in krasne rasti, pa širokopleč, kakoršni so vsi gorjanci; imel je nenavado zvédave oči, ki so izpod gostega, črnega, na čelu zrastlega obočja, kakor kakej zveri — iskrile se. Ta pogled in njegov ostro ustvarjeni, bronasti obraz mu je dajal unanost, ktere bi se celo mefistofeles bil prestrašil. Gorjé neskrbnim Nogajskim kupcem, če so na poti srečali jih brezi močnega spremstva! Njih last je bila njegovo imenje — in njegova igrača njih življenje. O temnih nočeh se je Hamurzin, kakor gad, se svojo jato rad priplazil k naseliščem — in neutegoma je vselej planil na ljud: vse je padalo pod ostrino njegovih jat, napósled pa je bogat s plenom zginil, kakor blisk. Njegovi napadi so bili nenadni in kri je delala pot za njim. Ne boste se torej čudili, ker sem tudi jaz dobro bil zavarovan; po noči so straže v trdnjavi bile dvojne. Treba je znati, da cesta iz Jekaterinograda drži v Kadikavkaz in dalje čez gore v Gruzijo — in da se navadno popotuje sé spremstvom, ki se dobiva po trd-

če tudi evropske vojne moči žugajo, „da jim ne bodo dale nobene pomoči?“ Ničesa! Pač pa bodo hvaležni vsem vladam, ako jih bodo le pri miru pustile, tedaj ne njim ne Turku na roko šle. Tako bi bilo tudi prav. Naj se skuha, kar se že davno davno kuha, kar se enkrat tako ali tako mora skuhati. Časi robstva v Evropi so minuli, naj mine tedaj tudi res še edino robstvo na jugu. Turška gnjiloba naj se umakne v Azijo in tam bo, dokler jo azijski narodi trpe. Jugoslovani so je že do grla siti in je ne morejo dalje prenašati.

Tipa, evropska diplomacija, glej in molči in vseti bo hvalo pelo; na tem krvavem odru tebe ni treba.

D o s t a v e k. Ko je že ta članek spisan in stavljen, beremo v „Laib. Ztg.“ oficijelen t. j. turško pobarvan telegram s Carigrada tega zadržaja, da se je Turčija vendar vdala evropskim vladam ter bo poslala k upornikom poslanca (konsule), ki bodo imeli z njimi obravnavati ter naznaniti jim, naj od njih nikake pomoči ne pričakujejo, ampak svoje pritožbe objavijo sultanovemu pooblaščenca, ki jih bo pretresal, so li opravičene ali ne. Če bi pa ti poslanci pri upornikih nič ne opravili, potem je turško vlado volja temu uporu kmalu s silo konec storiti.

No, to za upornike ni nič novega. Saj jim je znano, da od evropske diplomacije jim ni pričakovati, da bi Turke silila dati jim, kar jim gre, in zboljšati njihovo stanje. Prav tako malo jih bodo pregovorili s sultanovim pooblaščenca, ker jim je dobro znano, da bi ta vse zahteve in pritožbe uboge raje kot neopravičene zavrgla in upornikom bi se godilo huje ko prej. Vrh vsega tega je že teklo na obeh straneh preveč krvi, tako po navadni diplomatiški poti se tedaj ta reč ne bo dala potlačiti in pomečkati. Uporniki so za trdno sklenili, osvoboditi se ali pa umreti, z obljubami se ne bodo dali vjeti v past.

Politični pregled.

V Ljubljani, 25. avgusta.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja se nam poroča o novi ministerski krizi. Tudi „Germ.“ se piše, da ministrom pogum upada; cesar pa imajo čedalje večje zaupanje.

Dunajski in drugi listi so te dni pisali, da so nekteri Francozi nedavno psovali cesarico avstrijsko, ki biva v Sassetotu. „Figaro“ pa, ki je navadno prav dobro podučen,

njavah, postavljenih ob cesti. Ena teh trdnjav je bilo moje bivališče.

Zima je uže bila, sneg je odeval zemljo in veter je piskal po gorskih votlinah; poletna mičnost je bila zginila, samo gora Kasbek je stala v nepromenjenej krasoti; v daljavi je lesketala nje ledovita glava in kopala se v mavričnih barvah zahajajočega solnca. Često sem se čudil temu zatrepu, le-ta pušča je bila moja edina utjeha o dolgej zimi. Iz početka marca meseca zgodaj zjutraj smo z grada zagledali oddelek vojske na poti iz Gruzije, a v trdnjavi se je zaslíšal radostni krik: Naši! naši! To je bilo spremstvo v Rusko odhajajoče pošte. Moja pehota in redni kozaci so se zvrstili s prišlim spremstvom; ker pa je nevarni Hamurzin blodil po našej okolici, zato smo spremstvo pomnožili tako, da mi je deset donskih Kozakov ostalo — in nekoliko nad sto mož pehote. Pošta je s popotnimi vred odšla in vse je kmalu zopet utihnilo. V tem je moja služba zahtevala ogled v sosednjem trdnjavi,

poroča, da je le neki 11letni klatež tekel za cesarico, ko je jezdila na sprehod, ter s kričanjem svojim konja hotel pripraviti, da bi bil hitreje dirjal. Vrnivša se pa je naletela na nekega pijanega ženjeca. Cesarica se za to ni zmenila, in je županu tistega kraja, ki jo je hotel prositi za odpusčenje, odgovorila, da je nihče ni razžalil.

Minister Ziemialkovski noče sprejeti namestništva gališkega. Menda si misli, da se bo med Poljaki laglje kdo našel za namestništvo gališko, kakor pa za ministerstvo ustavaško.

Hrvatski sabor se je pričel 23. t. m. Starešina Baltić je odprl sejo, ban pa živahno pozdravljen je prebral kraljevo pismo, ki njega imenuje za kraljevega komisarja, potem pa kraljevo pismo do deželnega zbora, katero izreka trdno nado, da deželni sabor bode po zgledu zadnjega zastopništva svoj domoljubni posel pošteno in modro izvršil, ter cesarju in domovini dal nova znamenja vdanosti in ljubezni svoje. Od zadnjega sabora pričeto dejansko in plodno delovanje naj se nadaljuje, zlasti da se zboljša in vtrdi nova oprava in pravstvo in pospešuje duševni napredek pa gmotno blagostanje.

Deželna vlada bode saboru izročila primerne predloge, ktere bodo v občno korist pa trezno pretresali. Pred vsem pa naj se volijo poslanci hrvatski za državni zbor, kjer bodo imeli važen posel pri volitvi za delegacijo, pri posvetovanji skupnih reči, zlasti pri pretresovanji železnic hrvatskih. Če bode kazalo že zdaj vravnati razmere mesta in okraja reškega, se bode volila posebna deputacija, ki bo pričela dotične obravnave z Reko in pa z deputacijo zbora ogerskega. Skrbelo se bo tudi, da se bo Granica zedinila z deželo materinsko, kakor bode okoliščinam primerno. Med branjem kraljevega pisma razlegali so se pogostni „živijo“-klici. Potem je bila slovesna sv. maša, po maši pa razdelitev raznih sekcij.

Vnanje države.

O Bosni in Ercegovini poročate angleška „Times“ pa „Pol. Corr.“, da namen velikih vlad je iz teh dežel napraviti samostojno pa Turški podložno državico po zgledu Srbije in Črnogore, naj že uporniki zmagajo ali ne. Vradni dunajski „Fremdbl.“ pa naravnost pravi, da naj se te dežele združijo z Avstrijo.

O dogodki na bojišču se poroča: 20. avg. so srbski prostovoljci pod Lesevićem, Babićem, Vlajkovićem in Stratimiro-

za tega delj sem drugega dne rano zjutraj tje odšel z dvanajstimi oroženci vred, na večer pa sem bil zopet na potil nazaj. Solnce je zahajalo za gore; le Kasbek je igral še v rožnih žarkih in senčje delal po globokih gorskih propastih. Pod kolesi naših voz je škripal sneg, konji so hrzali, mi pa smo jih poganjali, da bi bili še pred nočjo prišli v trdnjavo. Kar eden mojih spremnikov bojzljivo krikne: „Čerkesi, Čerkesi! a koliko jih je! aj, za vsakim gričkom je nekoliko teh premletih glav!“ Ali predno sem se bil ozrl, uže je poknil strel in žvižgnila olovnica. „V orožje!“ — ukažem — in to trenutje so vsi bili na nogah. Vstalo je streljanje; sovrag je bil najmanj štirikrat močnejši od nas; njegove olovnice so padale, kakor toča, a da nijso kujave, to sami znate. Kmalu sem videl samo šest spremnikov okrog sebe; štirje so bili ubiti, dva pa sta bila težko ranjena. Na smrt nijsmo mislili, samo zajetja smo se bali; moji vojščaki so bili stanoviti, a jaz sem gojil upanje v oetje; veroval sem,

vičem prestopil srbsko mejo in upornikom sporočili, da naj se s Turki ne primejo, dokler se z njimi ne zedinijo. Ravno tisti dan so Zubčanji prijeli turško vas Čičevo in Turkom vzeli 180 goved. Iz samostana duškega je k njim pritegnilo še kakih 150 mož. Turkov je bilo okoli 1400 in so skušali kristjane zajeti, ki so se pa urno umaknili in po burnem boju Turke prisilili vrniti se. Turkov je padlo 15, ranjenih pa je bilo mnogo: kristjani so zgubili voditelje Načiča, Bogdanoviča in Bokelaca. Na večer so se vrnili v duški samostan. Tudi pri Bieleku so se 20. t. m. uporniki srečno topli s Turki.

Iz **Zadra** 20. se telegrafuje: Včeraj so uporniki pod vodstvom Pavloviča in Miličevića, kteremu so Turki ubili sina, prišli v Dabar in so odgnali živino ter odnesli druge reči. 20. so se iz Dabra obrnili proti Čičevemu. Med Frajnico in Glavico vnel se je hud boj, pri kterem so zmagali kristijani. Uporniki bosniški so pri Kostajnici potokli Turke, ki so bili tudi med Jablanico in Masico tepeni. — V Klek je zopet prišla neka turška ladija.

Iz **Spleta** se je v Ljubljano 23. t. m. telegrafiralo: Ustaši so požgali Krstič in pri Nestiču zažgali 7 turških stražnic. Velika zmaga; vplenjenega je mnogo orožja in streljiva. Ravno kar se je združilo 4.000 srbskih prostovolcev s Črnogorci. Drviš-paša pri Nevesinji ranjen. (Namesto njega je Server-paša imenovan za komisarja bosanskega. Vred.) Danes naskok na Trebinje. „Pol.“ se telegrafuje, da Ercegovinci nameravajo jutri kneza Nikica oklicati za glavarja ercegovinskega, če jim hoče priti na pomoč.

Ruski listi poročajo, da v Kokandi se je upor razširil po celi deželi. Kan Chudojar je pobegnil, vojaki njegovi pa so se pobratili z uporniki, ktere vodi Abderahman, sin pred 20 leti od Chudojara neusmiljeno trpinčenega in umorjenega Mussulman Kula. Uporniki so streljali na vojake ruske, ki so varovali begajočega Kana. Zato je skoro gotovo, da bode ruska vojna zasedla deželo.

Srbsko ministerstvo še ni sestavljeno in knez je v velikih zadregah. Njegov namen je bil osnovati ministerstvo, v kterem bi bila Marinović pa Ristić. Prvi je odločen konservativec, in knez se mu hoče skazati tudi hvaleznega, ker mu je poiskal lepo in bogato nevesto. Ristić pa ima po deželi največe zaupanje, zato ga hoče knez imeti med ministri svojimi, dasi z ženitvijo knezovo ni prav nič zadovoljen. Težko pa, da bi se imenovana med

da v trdnjavi zaslíšijo naše streljanje, ter na pomoč pridejo nam. Ali zaman smo čakali! Ni jih bilo, pa le nij bilo; Čerkesi so se osmelili; kmalu so še trije izmed nas padli, a ta trenotek so privihrali na nas lupeži z golimi sabljami. Hamurzin jim je bil na čelu. Z groznim krikom, kakor jastreb, planil je na nas; brzo smo čutili njegove kreplje. Konje so nam odpregli, a nas, to je: mene, mojega prijatelja in tri vojščake so privezali na-nje — in takoj je odletel z nami vred Hamurzin, njegovi divji gorjanci pa so nenehoma ukali in kričali. V meni je vrela kri; srce je hotelo prsi raznesti mi; poln vsteklosti — tresel sem se po vsem telesi; hotel sem vse raztrgati na sebi, ali trde vezí na rokah so ukrotile mi besnost. Um se mi je motil, nijsem mogel redno misliti. Tak sem bil, kakoršen je burni, v ozko strugo stisnjeni Terek — zaman se peni, zaman hrmí: njegove meje so silne, neodjenljive!
(Dalje sledi.)

seboj razumela, in knez se bode moral odločiti ali za čisto konservativno, ali pa za čisto liberalno ministerstvo. Začasno ostane še dosedanje ministerstvo. Avstrijski konsul je vladi sporočil ne vtikati se v ercegovinske zadeve, ker Avstrija ne bode dovolila, da bi se Srbija le za ped zemlje razširila.

Izvirni dopisi.

Iz Sredokrajne, 24. avg. Šel je — o ča Fladung, — ni ga več! Spolnile so se vroče želje njegove — in naše. Avanziral je. Iz globočine srca mu privoščujemo srečo. De mortuis nil nisi bene, veli stari pregovor; gosp. Fladung je od včeraj sem za naš okraj mrtev, torej naj še pri njegovem odhodu nekaj hvalevrednega o njem povem. Mož ima to dobro lastnost, da cigane strogo preganja. Želeti bi bilo, da bi ga v ti reči posnemali vsi glavarji po deželi, zlasti n. pr. po Notranjskem in nekterih straneh Dolenjskega, kjer se gostokrat cele trume te smrdljive tatinske sodrge vlačijo, kradejo in sleparijo; gorje hiši, kjer je ena sama oseba, ali pa same ženske doma! V tem okraji je bil dosihmal v ti zadevi mir, ker strogo je g. Fladung žandarjem zatajčeval, da so mogli na moč spodrepovati cigansko vlačugarstvo. V Ljubljano navadni cigani in ciganke ne zahajajo, torej s temi ne bo več posla imel; ako bi se pa hotel lotiti presilno koristnega dela, da bi iz bele Ljubljane in iz dežele potrebil vse prusaško ciganstvo, pridobil bi si s tem ne le za našo deželo, temuč tudi za državo in za svitlega cesarja nepopisljive zasluge, in vreden bi bil mož, da se mu velikansk slavni spominek na veke postavil v središču dežele.

Novega gosp. glavarja veseli pričakujemo. Ljudstvo tud že pozna vrlega poštenjaka, imelo je z njim pred nekaj leti opravila o gojzdnih zadevah, ter ga bo zdaj z resničnim, pravim zupanjem sprejelo, da bi le modri gospod onih špiceljnov, kateri so g. Fladungu vse laži od vsih vetrov skup na nos znašali, ne poslušal, temuč bacnil od sebe gnjusno golazen, in zagotavljamo mu, da ga čaka tukej popolna zadovoljnost, ktero so njegovemu predhodniku najbolj špiceljni — najeti in nenajeti — vedno kalili.

Od meje kočevske, 24. avgusta. (To ča.) — Nesrečen dan smo imeli v soboto 21. t. m. Nenavadna vročina pritiskala je tudi pri nas zadnje dneve avg.; bati se je bilo ne-zgode in česar smo se bali, zgodilo se je v soboto na večer. Mali oblačički, pomikavši se od morja, tolažili nas so, da zrahlja težko pričakovani dež že živo potrebno zemljo. A na enkrat se od severa kopičijo sivi oblaki nič dobrega ne obetajoči; po tihem šumenju in bobnenju v zraku, ki je tem glasneje prihajalo, čem bolj se je bližalo, vsuje hipoma se toča na suhem tako silno, da kamor je segel nesrečni oblak, bilo je vse pobeljeno, kakor bi sneg bil pokril s svojo belo odejo zemljo.

Poteptana leže dela človeštva; že so bili nabrusili srpe, da bi ponedeljek začeli žeti strn, ktera, da si letos ni prav dobra, vendar po hribih bolja, kakor po ravnem, je ravnokar dozorela. Vničeni so ne le poljski pridelki, ki so bili tukaj večinoma še skoraj vsi zunaj, segla je nesreča tudi v trte, oklestila in pomendrala vinograde in drevesa.

„Lačen bi delal v vinogradi letos, djal ti je, tako lepo vse kaže, pač lahko pozabim trud, ki sem ga imel s kopanjem.“ Vse to je zdaj stepeno in steptano, da ne bode letos tergatve. Prav vtripati mora srce opazujočemu zbegano

ljudstvo. Kako veselilo se je bogate jeseni! Marsikteri revež si je že izposodil na obilno obetajoče grozdje in že skoraj zrele slive potrebnega denarja, a v pol ure je vse končano.

Vničena je mavernska gora in Rodine, neki do Kota. Kakor slišimo, je semiška gora do zdaj še srečna ostala. Nezgoda vsula se je čez Črnomelj, zavila jo proti Krasincam in vdarila jo čez Kulpo na Hrvaško. V vinogradih je tako zmlatila, da so jeli precej v nedeljo zjutraj po imenovanih gorica pobirati. Kar z grabljami grabijo skupaj. Pa kaj pomaga, še za „jesih“ ne bode, ker bilo je še pretrdo. Ubogo ljudstvo, ktero zadene nesreča, že tako zadolženo, ne dobi nikjer na posodo, ko mu nihče več ne upa. Velike, samovoljne obresti izžulile so ljudstvo popolnoma, da je v resnici pomilovanja vredno, posebno na Kočevskem, kjer je obilno takih pijavk. Ako še krompir odreče, ki je letos posebno lep, v resnici — potem bode trda po zimi.

Od Drave, 23. avg. (Nekaj o dohodkih žusemske fare na Štajarskem.) V „Slov.“ od 21. avg. št. 98 skuša nekdo s svojim dopisom iz Žusema dokazati, da so dohodki tamošnjega gosp. župnika jako dobri. Tisti g. dopisnik gotovo ni duhovskega stanu, kajti duhovnik ne more tako — rekel bi — abotno in enostransko pisariti. Gospod dopisnik pravi, da znaša kongrua žusemskega gosp. župnika na leto 373 gold. Kje je on to število našel, ne vem, pa to mi je dobro znano, da bodo morali prihodnji gosp. župnik prejšnjemu na leto 96 gold. in 81 kr. pokojnine plačevati, naj že znaša kongrua brez drugih postranskih dohodkov 373 gold., kateri postranski dohodki so po mnenju gosp. dopisnika iz Žusema skoraj takošnji, kakor kakega ministra, ali naj znaša z njimi vred samo nekaj nad 315 gold. Zakaj gosp. dopisnik tote strašanske šibre župnikove nič omenil ni, se je menda zategadelj zgodilo, ker on le to vidi, kar duhovnik ali v denarjih dobiva ali zberači, tisto mu je pa popolnoma neznano, kar mora duhovnik potrošiti. Gosp. dopisnik omenja, da imajo gospod župnik poleg 373 gold. v denarjih še lepo in rodovitno cerkveno zemljišče okoli 13 oralov, na katerem se pridelava do 45 mernikov pšenice, ajde nad 40 mernikov, turšice pa še več, krompirja celó nad 100 mernikov, in vinograd je tako velik, da se iz njega na leto po 2 štrtinjaka vina dobi.

Od vsega posestva se po 17 gold. letnega davka plačuje, kakor gospod dopisnik pravi. Gledé cerkvenega zemljišča, ktero le takrat kaj nese, ako se z ljudmi skrbno obdeluje, ki hočejo v sedanjih časih skoraj tako plačani biti, kakor kak „Bezirkshauptmann“, bo menda kakor po drugod tudi v Žusemu za gosp. župnika veljalo, kar znani nemški pregovor pravi: „Was der Pflug gewinnt, das verzehrt das Gesind.“ Temu gosp. dopisnik nehoté sam pritrjuje, ko piše, da so gosp. župnik samo krompir prodali, pšenica itd. se je pa tedaj doma pojedla. Po tem takem je Žusem krompirjeva dežela. —

Gospod iz Žusema dalje poroča, da dobivajo tamošnji gospod župnik brnje do 25 mernikov pšenice in okoli 3 štrtinjake vina. To utegne, če je res, v najboljših letih biti, ko toča itd. kmetom njiv in goric ne poškoduje. Ker pa ni Žusem v nebesih, ampak na zemlji, kjer včasih toča ropoče, suša ali mraz vse pokončata, menda tudi Žusem brez teh nadlog ne bo. Da je temu res tako, spričuje gospod dopisnik sam, ker na koncu svojega dopisa

reče, da je letos slabo v Žusemu, da že krompir gnjuje itd. In če bi bil Žusem tudi tako lep paradiž, kakor je bil tisti, v katerem so prvi stariši prebivali, se ne sme na to pozabiti, da duhovnik mnogo stroškov ima, predu brnjo skupaj spravi. Spominjam se, kaj so mi pravili nek gosp. župnik, ki so pred več leti na neki fari blizo Žusema za kaplana bili, kjer precej kislo vino raste. Bilo je takrat, ko so duhovniki več dobivali, kakor se zdaj tu pa tam dobi, ker ljudje ne morejo ali pa nočejo dajati. Tisti gospod so pobirali mošt, ki je bil jako po ceni, kajti ga je bilo veliko. Nosačem in voznikom so morali plačati od polovnjaka nad 5 goldinarjev, štrtinjak so pa potem komaj za 9 goldinarjev prodali. To je bil „profit“! Je smešno, pa resnično. —

Gosp. dopisnik iz Žusema tudi pravi, da žusemski gosp. fajmeštar od 1800 gold. cerkvene glavnine obresti vlečejo. Menim, da se tiste obresti v kongruo računijo, kakor je po drugod navada, in gotovo jih gosp. župnik ne vlečejo zastonj, ampak morajo brž ko ne za nje sv. maše brati, morebiti vigilije opravljati ali še celó kakemu fondu, na primer ubožni kasi, kaj plačati. Vsega tega se ve da gospod iz Žusema ne more vedeti, ker ni bil in menda tudi ne bo žusemski župnik. —

Če se vse to prevdari, se tudi komu drugemu, kakor gosp. iz Žusema smešno in čudno zdi, kako zamore on misliti, da se v Žusemu kako drugače, kakor po Aneonovo živi. Če sta dva gospoda nekda tamkaj živela, sta pač tako živela, kakor so okoljščine nanesle. Reveži tudi živijo, pa kako? Nezabeljen krompir morajo mnogokrat jesti. Pred nekaj leti so tudi v Mariboru nek duhovnik v pokoji živeli in kako? Obče se je govorilo po mestu, da so prebivali v sobici, ktera se tudi v najhujši zimi kurila ni, in da so si sami srajce prali. Da tisti duhovnik mastne pečenke jedli niso, kakor jo marsikdo drugi ima, ki ni toliko let študiral, kakor duhovnik, si lahko vsak misli.

Farna cerkev žusemska res na visokem hribu stoji in ima brez dvoma čist zrak in lep razgled okoli. To sem si že sam mislil, ko sem kot fantek iz očetovskega doma žusemski breg gledal. Ali z zdravim zrakom in z lepim razgledom ni duhovniku pomagamo, kakor ptici ne, ki bi hotela o samem zraku živeti, in ko bi se kakemu uradniku reklo, da naj za to v kanceliji piše, ker bo opoldne s kakega brega daleč okoli videl, bi gotovo prvi dan pisarno zapustil. Zrak pa razun vsega tega še tudi to nadlogo ima, da je na hribih mnogokrat tako tanek, da si ravno duhovnik prav lahko bolezen navleče, ako ni zadosti previden in čuječ na svoje zdravje. Še ni dolgo od tega, ko je imelo šest mladih duhovnikov lavantinske škofije par let prav čist zrak, ker so po visokih hribih na spoved hodili, se prehladili, kar se na hribu res lahko zgodi, in zdaj že počivajo v črni zemlji. Tako je, ako je zrak preveč čist in človek slabe telesne postave. —

Slednjič še omenim, da se bode morebiti vkljub gorati fari žusemski nekaj gospodov za njo oglasilo, če bode namreč gosp. dopisnik iz Žusema za to dobro stal, da ostane kongrua za žusemskega gosp. župnika od 373 gold., kakor njo on navaja, tako pri miru, da ne bo treba 92 gold. plačevati, ako bo vsako leto taka brnja itd., kakor jo on opisuje, ali vsaj, ako bodo gospod župnik pri svoji štibri in pri vseh drugih stroških toliko čistih dohodkov imeli, kakor kak berič ali „Gerichtsdienner“, ki v peči kuri.

Domače novice.

V Ljubljani, 26. avgusta.

(Shod za posvetovanje), kako bi se naredila v Ljubljani hranilnica in posojilnica za manjše obrtnike in rokodelce, bo drevi ob osmih na Poljanah hš. št. 3. Ta zavod, pri katerem bi izvoljeni odborniki opravljali svoj posel brezplačno, bi imel namen pomoči manjšim obrtnikom. Do zdaj je že več takih zavodov v Ljubljani, najugodnejše je „pomočno društvo“ (Aushilfskassaveroin), ki pa vendar ni po vsem za manjše rokodelce, ker ne sprejema, pa tudi ne posojuje spod 5 gl. V namerovano hranilnico bi se pa jemali tudi zneski po 20 kr. itd., ravno tako bi se dajala posojila še pod 5 gl. Vložniki bi dobivali po 5 od 100, od posojil se jemalo po 6 od 100 obresti. Gotovo bi bila taka hranilnica in posojilnica za manjše rokodelce ugodna naprava, zato je želeli, da se osnuje.

(„Ljubljanska stavbena družba“) se imenuje neka družba, ki se je osnovala iz domačih obrtnikov nasproti „Krainische Baugesellschaft“. Dovoljenje je od vlade že dobila. Srečen vseh domači pridnosti in marljivosti, ki se mora boriti z ošabnim nemščurkim „kapitalom“!

(„Tagblatt“ ljubljanski in „N. Fr. Presse“) sta zdaj že edina lista, ki simpatizirata s Turki, se potezata za tisti gnjili kot v Avstriji, s ktereга prihaja kuga, živinska in človeška, in vsa druga nesnaga v druge dele Evrope. Za božjo voljo! Če so vam že Turki tako na srce priraščeni, ker Slovane zatirajo, bi morali ljubiti vsaj toliko snažnost in čednost, da bi vam ti kotli vseh grdobij smrdeli. Tudi je znano, da če je le na svetu kje kuga, je gotovo na Turškem, od koder se napotuje po Evropi in pobira ljudi brez razločka, tudi jude in nesramne časnikarje. Res, sovraštvo do slovanstva stori te ljudi slepe in njihove nosove neobčutljive. Ali vas res ni tega sram?

(Umrla) je v torek v Alojzijevišči vsim, ki so bili v njem, dobro znana strežnica Mina. Ranjca je služila v tej hiši neprenehoma 23 let, toraj bi imela biti izgled poslom; pa tudi

tistim bo gotovo v dobrem spominu, katerim je v kaki boleznj stregla. Pogreb je bil včeraj popoldne.

Razne reči.

— Srednje šole goriške so soboto 14. t. m. končale šolsko leto s sveto mašo. Gimnazija je izdala svoje 25letno sporočilo, v katerem je obširen spis „Vatálapančavincatí“ od dr. A. Lubera, „Bildungsgesetze harmonischer Zahlen“ od dr. J. Zindler-a in „Schulnachrichten“ od vodje. Iz statistike posnamemo, da je obligatne predmete učilo 19 učiteljev, med njimi 5 suplentov in 1 pomočni katehet; postranske predmete je podučevalo 8 gospodov. Učencev je bilo 276; po rodu je bilo 46 Lahov, 60 Furlanov, 125 Slovencev in 25 Nemcev. Da se med Furlani nahaja marsikateri Slovenec, to je gotovo, a pri vsem tem je večina vendar-le ostala — slovenska, učni jezik pa mora biti nemški. Ta klasična metoda, piše „Glas“, nemški jezik ubijati celih 8 let v butice slovenskih dijakov, rodi prelepad, da osmošolci še nemški govoriti ne znajo. Da bo večina Slovencev bolj vesela, naznanja vodja ukaz c. k. ministerstva od 10. jul., da s prihodnjim letom neha podučevanje veronauka v 3. in 4. šoli v slovenskem in italijanskem jeziku, nadomesti se pa z nemškim. —

Program c. k. višje realke prinaša „spominke“ ranjkemu vodji Gatti-u, potem daljšo temeljito matematično razpravo „Berechnung der Brigg'schen und Neper'schen Logarithmen etc.“ od prof. Jak. Čebular-ja. Vseh učencev je bilo 260, po veri 247 katoličanov, 4 protestanti in 9 judov; po narodnosti 40 Nemcev, 170 Italijanov in 50(?) Slovencev, učni jezik pa je bil, oziraje se na manjšino, nemški! Učilo je 19 gospodov učiteljev. Zmed 260 učencev je dobilo prvi red 135, drugi red 23, tretji red 39, medčasno spričevalo 43 in 2 sta ostala neizprašana. Pri imeniku dijakov se pograša rojstni kraj, kar bi se ne smelo opustiti. Prihodnje šolsko leto se prične 15. oktobra.

— Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem. Na Kranjskem: G. Andrej

Šest, potr. uč. kandidat, z. učitelj v Radečah, g. J. Berčič je učitelj v Vipavi, gospodična Šorl, učiteljica v Črnomlji.

Na Štajarskem: G. Valentin Jarc (iz Rajhenburga), učitelj pri sv. Jurju na j. ž., g. Fr. Stavfar, (uč. kandidat iz Ljubljane), podučit. v Trbovljah, g. Ivan Nedeljko (uč. kand.) zač. učitelj v Hočah, g. Drag. Pezdevžek, zač. učitelj v Slivnici pri Mariboru, g. Žogar, podučitelj v Slivnici pri Mariboru (ne v sv. Jurju); g. Večaj, zač. učitelj pri sv. Antonu pri Rajhenburgu, gospod J. Klenovšek (iz celovšk. uč.) podučitelj v spodnji Pulskavi. Gospodična Moró, zač. učiteljica v Sevnici. Gosp. Lopan, nadučitelj, gosp. Kregar, učitelj in g. Levrer, podučitelj na novi šoli v Celji za okolico.

— G. župnik Janez Šivic je umrl 18. avg. in ne 17. avgusta.

— Sleparja na sv. Gori pri Gorici so prijeli solkanski stražniki ob priliki, ko se je tam k prazniku vnebovzvetja M. D. sešlo veliko ljudstva, bila sta dva človeka iz Čividada, ki sta med ljudstvo trosila ponarejene bankovce. Zdj ju že ima sodnija v rokah.

— Sodnijska preiskava zaradi strašne nesreče, ki se je bila 18. maja t. l. pripetila v Gratweinu, se je v ponedeljek pričela v Gradcu. O svojem času smo poročali, da pri neki procesiji za sveto leto se je bila vtrgala vrv ladije, na kateri so se romarji hoteli prepeljati čez Muro, in da je vsled tega 96 oseb vtonilo. Zatožba trdi, da sta te nesreče kriva brodnar Kern, ki je preveč ljudi vzel na ladijo, pa fajmošter Kolumban List, ki je procesijo peljal čez brod, dasi se mu je svetovalo, zaradi velike vode raje peljati jo čez most, in ker je ljudem prigovarjal hitro in kar jih največ more iti na ladijo, da prej opravijo.

Listnica vredništva.

Č. g. A. L.: Roman prejeli, hvala. Tvarina je mična in upamo, da ga porabimo.

Telegrafične denarne cene 25. avgusta.

Papirna renta 69.75 — Srebrna renta 72.65 — 1860letno državno posojilo 111.90 — Bankine akcije 916 — Kreditne akcije 208.60 — London 111.75 — Srebro 101.85. — Ces. kr. cekini 5.28. — 20Napoleon 8.93.

Eksekutivne dražbe.

28. avg. 3. J. Jaklič-evo iz Vidma (4450 gl.). — 3. Tone Grm-ovo iz Rompolja (845 gl.), obe v Laščah. — 3. Peter Kazun-ovo iz Kazun (390 gl.) v Črnomlji. — 3. Fr. Kovačič-evo od sv. Trojice (580 gl.) v Ložu. — 3. Andr. Piskar-jevo iz Motnika (300 gl.) v Kamniku. — 3. Fr. Hafner-jevo iz Dorfarjev (5623 gl.) v Loki. — 2. M. Bajuk-ovo iz Radovice (5176 gl.). — 2. Marije Simončič-eve iz Drašič (3175 gl.), obe v Metliki. — 1. Jan. Hafner-jevo iz Labor (5158 gl.) v Kranju. — 1. Jak. Sopčič-evo iz Gradeca (2015 gl.) v Metliki. — 1. — Jak. Lepičnik-ovo iz Črne (1350 gl. in 1290 gl.). — 1. A. Gregorin-ovo iz Trzina (978 gl.) obe v Kamniku. — 1. Jak. Košir-jevo iz Borovnice (525 gl.) na Vrhniki.

29. avg. 1. Mar. Štanič-eve iz Koprivnika (755 gl.) v Kočevju.

30. avg. 3. Matija in Urše Stalcer-jeve iz Sredgore (1570 gl.) v Črnomlji. — 3. Fr. Konc-evo iz Gorič (1769 gl.) v Kranju.

Pri Dunajski razstavi leta 1873 2 medaliji za napredek za 8 zvonov s skupno težo 300 centov vlitih za votivno cerkev na Dunaji in razstavljenih.

Ces. kralj.

dvorna livarna za zvonove in metale Ignacija Hilzerja & sinov

(8—8) v Dunajskem Novem mestu
(Ignac Hilzer & Sohn in Wiener-Neustadt.)

se priporoča za naročevanje
zvonov vsake teže in vsakega glasa

ter tudi za vsake

Za prej odločeni glas ali čisto harmonični akord naročenega zvonovja (več zvonov) se daje poročstvo. Zvonovom se pridaja tudi vsa druga oprava, jarmi iz lesa ali železja po najboljši in najnovejši šegi narejeni, tako da se veliki in težki zvonovi prav lahko gonijo, ker teko po zobeh na novo iznajden način; tudi se lahko presučejo, kadar koli treba, brez posebne naprave, tako da zvonovi dalje trpe in mnogo lepši pojo.

Naročila se izgotovljajo natančno in po cenah.

Zarad plače so vgodni pogoji.

Kar ta livarna obstoji, 33 let, je vili 2930 večih zvonov, ki so tehtali 12800 centov.

izdelke iz vlitega metala.

Tudi se zvonovi tako vredijo, da se pri zvonjenju vsi lepo vjemajo in kembli drug za drugim v lepem redu bijejo. Za tako vredenje je iznašla ta livarna novo sistemo, po kateri vsak novo opravljeni zvon, pa tudi vse zvonove v zvoniku en sam človek v kakih urah po želji pripravi napravi brez vseh stroškov tako vrediti more, da zvonovi enako hitreje ali bolj počasi tekó. Ta naprava se da posebno vgodno napraviti pri jarnih iz železa skovanih ki tekó na okroglih zobeh po lastni c. k. izključljivo priv. iznajdbi.